

ONDERZOEK

Het takenpakket van de tandartsassistent

Samenvatting. Een onderzoek werd ingesteld om inzicht te verkrijgen in de samenstelling van de beroepsgroep van tandartsassistenten en het door hen feitelijk uitgevoerde takenpakket. Daartoe werd een steekproef van 1034 tandartsen en hun assistenten een vragenlijst toegestuurd. Er bleken grote verschillen te bestaan tussen de verschillende assistenten wat betreft het aantal en soort feitelijk uitgevoerde werkzaamheden.

VERRIPS GH, VAN SUSANTE JM, KALSBEK H, FRENCKEN JE. Het takenpakket van de tandartsassistent. Ned Tijdschr Tandheelkd 1992; 99: 316-21.

G.H. Verrips, psycholoog
J.M. van Susante, tandarts
H. Kalsbeek, tandarts
J.E. Frencken, tandarts

Uit de sectie Tandzorg en Epidemiologie van de afdeling Jeugd en Gezondheid van het NIPG-TNO te Leiden.

Trefwoorden: **Praktijkvoering** –
Tandartsassistent

Datum van acceptatie: 16 juli 1991.

Adres: G.H. Verrips, NIPG-TNO, postbus 124, 2300 AC Leiden.

1 Inleiding

Tot op heden bestond er weinig inzicht in de samenstelling van de beroepsgroep van tandartsassistenten. Over het feitelijke en gewenste takenpakket van de assistent waren al evenmin gegevens voorhanden.

De Middelbaar Diensten- en Gezondheids Onderwijs (MDGO)-opleiding tot tandartsassistent duurt drie jaar. Er zijn aanwijzingen dat een dergelijk langdurende opleiding wellicht niet noodzakelijk is. Zo verlaten leerlingen de opleiding vaak voortijdig omdat zij werk gevonden hebben. Tandartsen leiden soms zelf assistenten in enkele maanden op en er bestaat een relatief kortdurende schriftelijke cursus van de Leidse Onderwijsinstellingen (LOI).

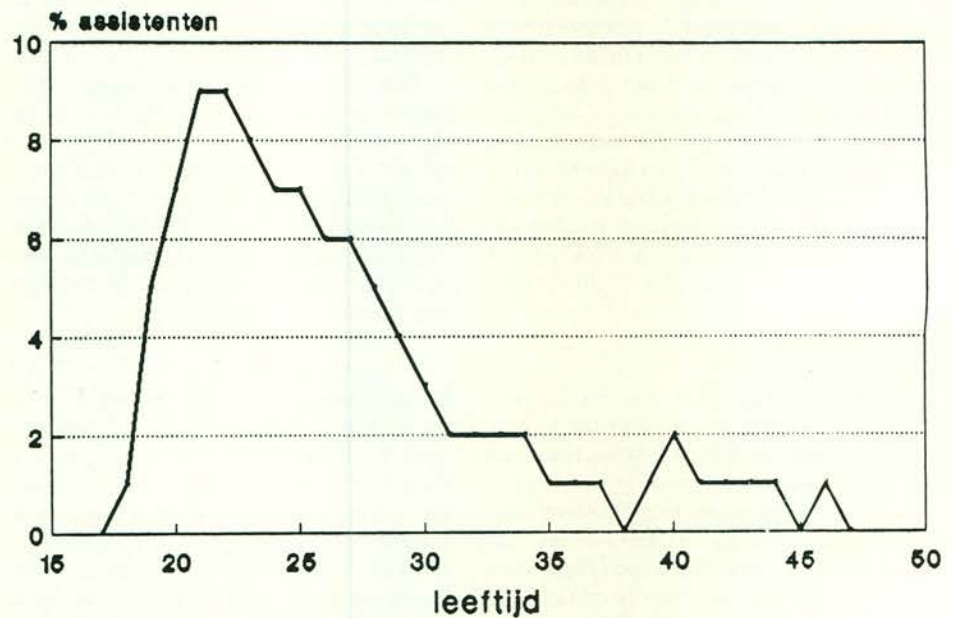
Eén en ander vormde voor het Sectoroverleg Onderwijs-, Gezondheidszorg en Welzijn (SOGW) en de Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (NMT) aanleiding een onderzoek te laten verrichten naar het takenpakket van de tandartsassistent. Door middel van dit onderzoek dienden de volgende vragen beantwoord te worden:

1. Hoe is de beroepsgroep tandartsassistenten samengesteld?
2. Welke activiteiten voert de assistent in de praktijk uit?
3. Welke activiteiten dienen naar de mening van de tandarts en de assistent naast de huidige werkzaamheden in het takenpakket van de assistent te worden opgenomen?
4. Zijn er verschillende niveaus van beroepsuitoefening te onderscheiden?

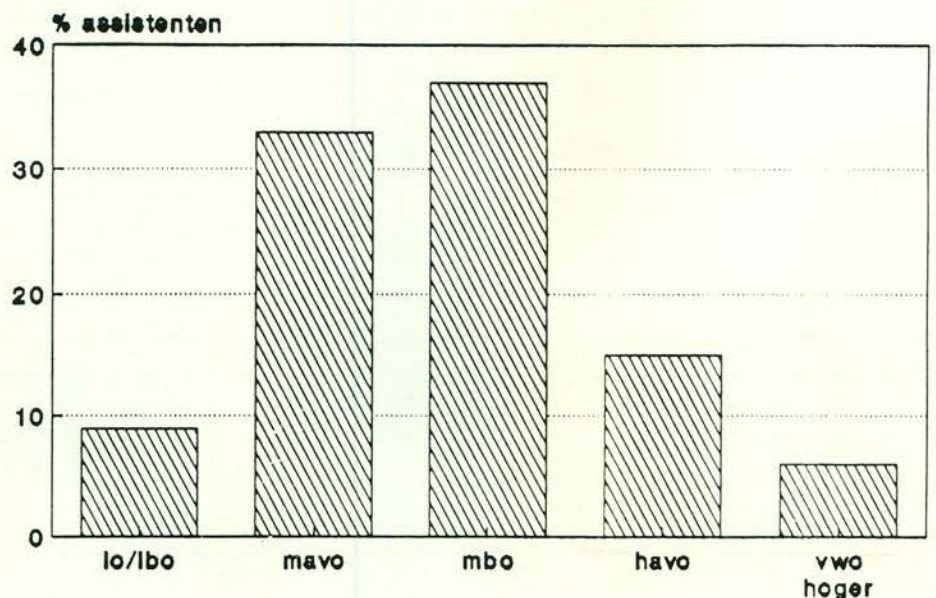
2 Materiaal en methode

Eind 1990 werd een enquête uitgevoerd onder tandartsen en hun assistenten.

De onderzoeksgroep bestond uit alle in

Afb. 1. Percentuele verdeling naar leeftijd (n=817).

Afb. 2. Percentuele verdeling naar opleidingsniveau (n=813).

Nederland praktizerende tandartsen en hun assistenten, met uitzondering van (assistenten van) tandarts-specialisten. Tandartsen ouder dan 55 jaar werden van deelneming aan het onderzoek uitgesloten; zij waren allen in dezelfde tijdsperiode reeds door de NMT benaderd om in een ander onderzoek te participeren, en er viel derhalve te vrezen voor een grote non-respons in deze groep.

Uit de resterende tandartsenpopulatie werd door de NMT een steekproef van 1034 tandartsen getrokken. Elke tandarts had daarbij eenzelfde kans deel uit te maken van de steekproef, met de restrictie dat in de steekproef de verdeling van de tandartsen over de 34 afdelingen van de NMT een exacte afspiegeling diende te vormen van die verdeling in de populatie. Van elke gekozen tandarts werden maximaal twee assistenten bij het onderzoek betrokken.

In een pilotonderzoek werd aan 34 tandartsen (uit elke afdeling één) en hun assistenten een eerste versie van de vragenlijsten toegestuurd. De resultaten waren inhoudelijk gezien bevredigend. De lijsten behoeften geen wijzigingen.

Elke tandarts uit de steekproef kreeg vervolgens een vragenlijst toegestuurd. Tevens werden vragenlijsten voor maximaal twee assistenten bijgesloten. De tandarts werd gevraagd naar:

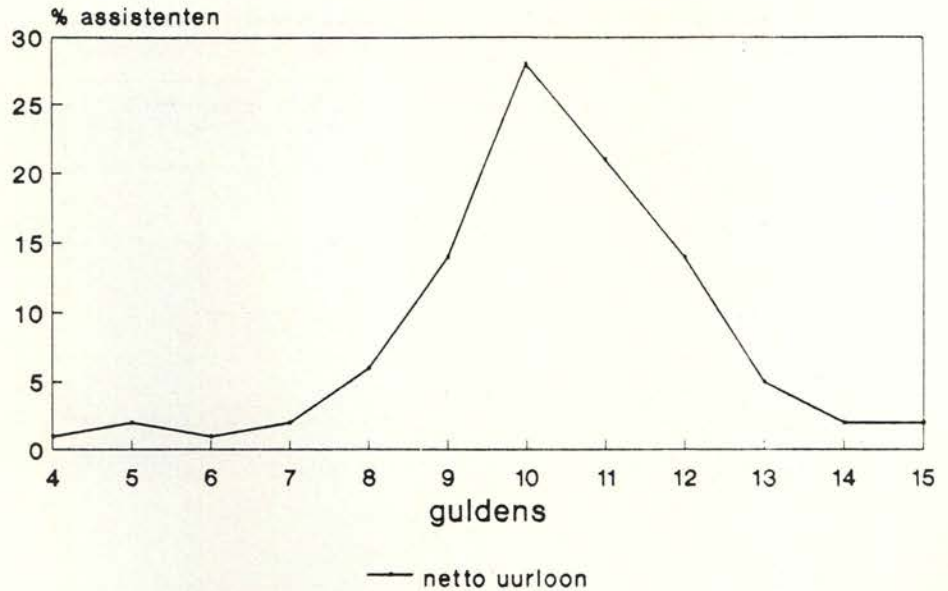
- het soort praktijk dat hij voert;
- het aantal uren dat hij per week werkzaam is;
- het aantal uren dat zijn assistenten werkzaam zijn;
- het aantal stoelen waaraan hij werkt;
- het volgen van NMT-richtlijnen bij de salariëring van zijn assistenten;
- de wijze waarop hij zijn assistenten geworven heeft;
- welke concrete activiteiten zijn assistenten naar zijn mening idealiter zouden moeten uitvoeren.

De assistent werd gevraagd naar:

- geslacht;
- leeftijd;
- opleiding;
- het aantal jaren dat zij bij de huidige tandarts werkzaam is;
- het netto maandsalaris op basis van het aantal uren dat zij als assistent werkzaam is;
- de concrete activiteiten die zij met enige regelmaat feitelijk uitvoert;
- de activiteiten die zij graag in haar takenpakket opgenomen zou willen zien.

De opsomming van activiteiten die een assistent in de praktijk kan uitvoeren, werd samengesteld op basis van het 'MDGO-Opleidingsleerplan AG' en gesprekken met deskundigen uit het onderwijs en met praktizerende tandartsen.

Een maand na de eerste verzending vond een rappel plaats. In tabel I staan de responsgegevens weergegeven.

Afb. 3. Percentuele verdeling naar netto uurloon (n=686).

Tabel I. Responsgegevens.

Volledige sets vragenlijsten:		
- tandarts zonder assistent	51	5%
- tandarts met 1 assistent	292	28%
- tandarts met twee assistenten	206	20%
Onvolledige sets vragenlijsten		
- tandarts met 1 van 2 assistenten	80	8%
- tandarts alleen	32	3%
- assistente alleen	24	2%
Uitval (verhuizing, geen praktijk e.d.)	21	2%
Geen reactie	328	32%
Totaal	1034	100%

Tabel II. Frequentieverdeling naar het soort opleiding, specifiek gericht op het beroep tandartsassistent (n=817).

	N	%
MDGO met diploma	179	22
MGDO zonder diploma	33	4
MDGO in opleiding	5	1
LOI met diploma	103	12
LOI zonder diploma	22	3
LOI in opleiding	21	2
Geen specifieke opleiding	454	56

MDGO - Middelbaar Diensten- en Gezondheids Onderwijs-opleiding

LOI - cursus Leidse Onderwijsinstellingen

Tabel III. Percentuele verdeling naar het aantal jaren werkzaam bij de huidige tandarts en het totaal aantal jaren werkzaam als assistent.

Aantal jaren	Huidige tandarts (n=817)	Totaal (n=817)
	%	%
0- 1	8	8
1- 2	21	13
2- 3	14	11
3- 4	14	13
4- 5	8	9
5- 6	6	6
6- 7	5	6
7- 8	4	5
8- 9	3	5
9-10	4	4
10-11	4	6
11-12	2	3
12-13	2	3
13-14	1	2
14-15	1	2
> 15	3	4

Tabel IVa. Instrumenten en materiaal (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Huishoudelijk schoonmaken van gebruikt materiaal	96	71	91
• Aanmaken van amalgaam	96	76	90
• Aanmaken van cementen en onderlagen	95	75	89
• Steriliseren	95	72	90
• Opruimen en schoonmaken van stoel en unit na de behandeling	94	72	90
• In gereedheid brengen van behandelruimte, stoel en unit voor de behandeling	93	73	90
• Aanmaken composiet	89	71	84
• Aanmaken van afdrukmaterialen voor kroon- en brugwerk	89	72	87
• Aanmaken van afdrukmaterialen voor protheses	88	74	85
• Vullen van afdruklepels	84	71	81
• Smeren en spuiten van hand- en hoekstukken	80	63	81*
• Schoonhouden van de wacht- en behandelruimtes	73	42	68
• Gereedmaken van instrumentarium voor overige specifieke ingrepen	67	60	68*
• Inrichten van kant en klaar tabletten (tray's)	62	55	67*
• Gereedmaken van instrumentarium voor chirurgische ingrepen	60	55	68*
• Lengte afstellen van endodontisch instrumentarium	50	45	55*
• Gebruiksklaar maken van rubberdam	15	20*	40*
• Handmatig slijpen van instrumenten	6	14*	32*
• Machinaal slijpen van instrumenten	2	11*	19*

* = Het percentage gewenst is hoger dan het percentage feitelijk.

3 Resultaten

3.1 Samenstelling beroepsgroep

Aangezien de tandartsen als werkgevers in belangrijke mate bepalend zijn voor de samenstelling van de beroepsgroep van assistenten, lijkt het zinvol enige achtergrondgegevens van de tandartsen te presenteren, alvorens die van de assistenten te bespreken.

3.1.1 De tandartsen

Van de geënquêteerde tandartsen werkte 75% in een solopraktijk en 22% in een groepspraktijk. De resterende 3% werkte in een gezondheidscentrum, een universitaire kliniek of in een ander dienstverband. Zij voerden bijna allen (97%) een algemene praktijk. Gemiddeld waren zij 36 uur per week in deze praktijk werkzaam.

Van alle tandartsen had 47% één assistent in dienst; 45% had twee assistenten, en 8% had geen assistent in dienst. Bij de groep tandartsen met twee assistenten was assistent A gemiddeld 31 uur per week werkzaam, en assistent B gemiddeld 22 uur. Als de tandartsen één assistent in dienst hadden, ging het om een dienstverband van gemiddeld 34 uur per week.

Verreweg de meeste tandartsen werkten aan één stoel (82%); 17% werkte aan twee stoelen. De richtlijnen van de NMT ten aanzien van de salariëring van de assistent werd door 74% van de tandartsen aangehouden.

De meeste tandartsen werven hun assistent via een advertentie in de lokale pers (51%). Een kleinere groep (14%) deed dat via een opleiding tot assistent; zij namen bijvoorbeeld een stagiair in dienst. De overige tandartsen waren zeer divers in hun wervingsstrategie. Zij werven hun assistent via een uitzendbureau, een open sollicitatie of via relaties.

3.1.2 De assistenten

In totaal werd door 817 assistenten de vragenlijst teruggestuurd. De assistenten waren bijna allen (99%) van het vrouwelijke geslacht. De leeftijdsverdeling is weergegeven in afbeelding 1. In afbeelding 2 is de percentuele verdeling naar opleidingsniveau weergegeven. In tabel II staat weergegeven hoeveel assistenten een specifiek op het beroep tandartsassistent gerichte opleiding hadden gevolgd. De MDGO-opleiding tot tandartsassistent was kwantitatief de belangrijkste opleiding, gevolgd door de opleiding van de LOI.

In tabel III staat de percentuele verdeling weergegeven naar het aantal jaren dat de assistent bij de huidige tandarts werkzaam was, en het aantal jaren dat zij in totaal als assistent werkzaam was.

Het feit dat de twee verdelingen in tabel

III elkaar niet veel ontlopen doet het vermoeden rijzen, dat er niet veel verloop is onder tandartsassistenten. Door het aantal dienstjaren bij de huidige tandarts af te trekken van het totaal aan dienstjaren, werd een nadere indruk van het verloop verkregen. Het bleek dat 70% van de assistenten nog bij de eerste tandarts in dienst was.

Het netto uurloon dat de assistent verdiende, werd berekend door middel van de formule: 12 maal het netto maandsalaris gedeeld door 52 maal het aantal werkuren per week. In afbeelding 3 staat de procentuele verdeling naar het netto uurloon weergegeven. Het netto uurloon was hoger naarmate de assistenten ouder waren, en naarmate zij langer bij hun tandarts in dienst waren. Assistenten die een afgeronde MDGO- of LOI-opleiding tot tandarts-assistente hadden gevolgd, verdienden gemiddeld iets meer dan assistenten zonder specifieke opleiding. Het algemene opleidingsniveau hing niet samen met de hoogte van het netto uurloon.

3.2 Feitelijke en gewenste activiteiten

Onderzoeksvragen twee en drie betroffen het feitelijk takenpakket, en het door assistent en tandarts wenselijk geachte pakket. De resultaten ten aanzien van deze vragen staan weergegeven in tabel IVa tot en met IVg. De activiteiten zijn geordend naar aflopende grootte van de proportie assistenten die de activiteit feitelijk uitvoerden.

Instrumenten en materiaal

Bijna alle opgesomde taken die de verzorging van instrumenten en materiaal betreffen, werden door meer dan 50% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Opvallend is dat een deel van de assistenten (gemiddeld 17%) deze taken liever uit het takenpakket geschrapt zou zien, terwijl de tandartsen deze over het algemeen toch wel tot het ideale pakket van de assistent rekenden.

Drie taken werden door minder dan 15% van de assistenten uitgevoerd: het handmatig en machinaal slijpen van instrumenten en het gebruiksklaar maken van rubberdam. Gemiddeld 8% van de assistenten zou deze taken er graag bij doen; gemiddeld 23% van de tandartsen zou een dergelijke taakuitbreiding eveneens toejuichen.

Assistentie bij de behandeling

Meer dan 90% van de assistenten rekende het aangeven van het amalgaampistool en het afzuigen tot hun feitelijke takenpakket; 19% van hen deed dit eigenlijk liever niet. Een kleinere groep (58%) hield het operatieveld vrij en stelde de operatielamp in. 'Four-handed dentistry' werd door 35% van de assistenten feitelijk bedreven, terwijl 51% van de tandartsen dat graag tot het

Tabel IVb. Assistentie bij de behandeling (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Aangeven van het amalgaampistool	94	74	87
• Afzuigen	90	72	86
• Vrijhouden van het operatieveld	58	53	73*
• Instellen van de operatielamp	57	51	65*
• Verwisselen van boor- en slijpinstrumenten	36	35	42*
• Assisteren volgens de principes van de 'Four-Handed-Dentistry'	35	41*	51*
• Aanbrengen van amalgaam in de preparatie	26	38*	33*
• Hanteren van de meelfunctiespuit	19	32*	38*
• Verwijderen van wiggen	4	12*	6*
• Verwijderen van matrix	3	12*	5*
• Verwijderen van rubberdam	3	10*	6*
• Aanbrengen van matrix	2	12*	6*
• Aanbrengen van wiggen	1	11*	5*
• Aanbrengen van rubberdam	1	8*	6*

Tabel IVc. Communicatie (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Luisteren naar patiënten	92	73	82
• Een praatje maken met patiënten	91	73	82
• Verzoeken van patiënten afhandelen	84	66	76
• Verzoeken doen aan patiënten	80	62	71
• Telefonische klachten afhandelen	80	63	61
• Invoelend reageren op geëmotioneerde patiënten	75	63	77*
• Op hun gemak stellen van kinderen	75	64	77*
• Op hun gemak stellen van nerveuze patiënten	72	62	75*
• Invulling geven aan het imago of 'gezicht' van de praktijk	70	60	81*
• De rol van 'gastvrouw' vervullen	66	56	72*
• Kritiek van patiënten afhandelen	64	54	48
• Opvangen van patiënten na ingrijpende behandelingen	58	57	65*
• Opvangen van ouders tijdens de behandeling van hun kind	48	46	59*

pakket zag behoren. Minder dan 4% van de assistenten bracht matrices, wiggen en rubberdam aan of verwijderde deze. Slechts 6% van de tandartsen zou dergelijke activiteiten van hun assistenten op prijs stellen.

Communicatie

De genoemde communicatieve activiteiten werden door 48-92% van de assistenten uitgevoerd. Gemiddeld 12% van de assistenten zag zich liever van deze taken ontdoen.

Organisatie en administratie

De meeste organisatorische en administratieve taken werden door meer dan de helft

van de assistenten verricht. Ook hier gold, dat naarmate een groter aantal assistenten deze taken uitvoerde, een groter aantal van hen aangaf dit liever niet te doen. Minder dan de helft van de assistenten (45%) verzorgde declaraties met behulp van een computer, terwijl dat volgens 56% van de assistenten en 67% van de tandartsen tot het gewenste takenpakket behoorde. Slechts 15% van de assistenten gaf aan dat tekstverwerking met behulp van een computer tot haar feitelijke taken behoorde, terwijl 40% dat gewenst achtte.

Voorlichting en preventie

Gemiddeld verrichtte slechts 25% van de

Tabel IVd. Organisatie en administratie (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Bedienen van de telefoon	97	75	91
• Maken van afspraken met patiënten	97	76	91
• Controleren voorraad	91	72	86
• Verzorgen van opdrachtbonnen tandtechniek	89	72	82
• Toezien op tijdige terugzending tandtechnisch werk	87	70	83
• Invullen van gegevens op de patiëntenkaart	86	68	77
• Aanvragen van machtigingen bij verzekeraars	84	66	83
• Bestellingen doen	75	63	74
• Zelfstandig afsprakenplanning maken vanuit de gegevens van het behandelplan	68	59	58
• Patiënten voorlichten over kosten en vergoedingen	64	56	56
• Declareren aan het ziekenfonds	57	55	61*
• Declareren aan particulieren	54	53	60*
• Invoeren van patiëntgegevens in de computer	45	56*	67*
• Typen van correspondentie	40	42*	55*
• Debiteuren-administratie bijhouden	35	40*	45*
• Declaraties uitdraaien op de computer	26	45*	49*
• Tekstverwerking op de computer	15	40*	44*

Tabel IVe. Voorlichting en preventie (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Appliceren van fluoride	51	58*	50
• Vooraf geven van voorlichting over de meest voorkomende behandelingen	36	44*	47*
• Na de behandeling geven van voorlichting over de gevolgen ervan	32	40*	41*
• Geven van poetsinstructie	24	49*	44*
• Geven van instructie overige mondhygiënische maatregelen	17	42*	39*
• Geven van voedingsadvies	9	30*	27*
• Aanbrengen van sealants	5	27*	10*

Tabel IVf. Röntgenfotografie (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Röntgenfoto's ontwikkelen	93	72	87
• Röntgenfoto's inramen	75	60	78*
• Beoordelen of röntgenfoto's gelukt zijn	58	53	50
• Röntgenfoto's maken	26	47*	36*
• Diagnose stellen aan de hand van röntgenfoto's	14	28*	6

assistenten voorlichtende en preventieve werkzaamheden, terwijl gemiddeld 41% van de assistenten en 37% van de tandartsen dat tot het ideale takenpakket van de assistent rekenden.

Röntgenfotografie

Meer dan 75% van de assistenten ontwikkelde röntgenfoto's en raamde die in. Het maken van (26%) en diagnostiseren (14%) met behulp van foto's behoorde veel minder tot het feitelijk takenpakket, waarbij opgemerkt moet worden dat dit laatste in feite slechts door de tandarts mag worden uitgevoerd.

Tandtechniek

Slechts 4% van de assistenten voerde technische werkzaamheden uit. Ook hier gold, dat zowel een deel van de assistenten als een deel van de tandartsen het takenpakket van de assistent graag met deze taken uitgebreid zou zien.

3.3 Niveaus van beroepsuitoefening

Kwalitatief verschillende niveaus van beroepsuitoefening zijn op basis van het verzamelde materiaal moeilijk te onderscheiden. Het is aan het forum van tandartsen en assistenten het niveau van de uitgevoerde werkzaamheden te beoordelen.

Wel werd uit de tabellen IVa-g duidelijk, dat er grote variatie bestond in het aantal assistenten dat de verschillende activiteiten feitelijk uitvoerde. Zo werd een aantal activiteiten door meer dan 50% van de assistenten uitgevoerd. Die taken kunnen wellicht beschouwd worden als het 'standaardpakket' van werkzaamheden van de assistent. Daarnaast waren er activiteiten die door kleinere aantallen assistenten (50-10%) uitgevoerd werden. Deze activiteiten vormden een uitbreiding ten opzichte van het standaardpakket: een 'uitgebreid' pakket. Een laatste verzameling taken werd door minder dan 10% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Het betrof hier vooral taken op het gebied van de tandtechniek en de assistentie bij de behandeling (aanbrengen en verwijderen van matrices, wiggen en rubberdam). Indien deze taken naast het 'uitgebreide' pakket werden verricht, zou men kunnen spreken van een 'totaalpakket'. Gepoogd is per soort activiteit (a-g) een relatie te leggen tussen het takenpakket (standaard, uitgebreid of totaal) en de achtergrondvariabelen. Gemiddeld waren er geen verschillen van betekenis tussen de pakketten met betrekking tot leeftijd, opleiding, ervaring en salariering van de assistent.

4 Discussie

In totaal bedroeg de non-respons onder de

tandartsen 36%. Het is niet te achterhalen in hoeverre deze groep tandartsen andere ideeën had over het takenpakket van hun assistenten dan de responderende tandartsen. Hetzelfde geldt voor de non-respons onder assistenten, waarvan de grootte slechts geschat kan worden. De vragenlijsten werden immers aan de tandartsen toegestuurd. Het is niet bekend of de groep tandartsen die geen reactie gaf (32%) de vragenlijsten wel aan hun assistenten door gaf en of de assistenten van deze tandartsen een selecte groep vormen.

Samenstelling beroepsgroep

Een opvallend resultaat bij de samenstelling van de beroepsgroep tandartsassistenten was, dat meer dan de helft van de geënquêteerde assistenten (56%) geen opleiding volgde of gevolgd had, specifiek gericht op het beroep van tandartsassistent. Blijkbaar leerde deze groep assistenten het vak in de praktijk. Er kon geen verschil worden aangetoond in het takenpakket van assistenten die al dan niet een dergelijke specifieke opleiding gevolgd hadden. Het enige verschil betrof de salariering: assistenten die de MDGO- of de LOI-opleiding hadden afgerond, verdienden per uur gemiddeld drie procent meer dan de overige assistenten.

Takenpakket

Van alle in de tabellen IVa-g opgesomde taken werd 55% door meer dan de helft van de assistenten uitgevoerd. Daarnaast werd 23% van de taken door 50-10%, en 22% door minder dan 10% van de assistenten feitelijk uitgevoerd. Blijkbaar bestaan er grote verschillen tussen assistenten in het aantal en het soort taken dat zij uitvoeren.

Naarmate het aantal assistenten dat de activiteiten van het standaardpakket feitelijk uitvoerde groter werd, nam het aantal assistenten dat dit liever niet deed toe (soms tot 25%). Opvallend was, dat ook een (kleiner) deel van de tandartsen deze

Tabel IVg. Tandtechniek (n=817).

	Feitelijk %	Gewenst assistent %	Gewenst tandarts %
• Uitgieten van afdrukken	16	26*	40*
• Vervaardigen van modellen	6	15*	24*
• Vacuüm uitgieten van afdrukken	5	14*	18*
• Vervaardigen van individuele afdruckpels en beetplaten	4	14*	19*
• Afwerken van kunsthars noodvoorzieningen	3	14*	11*
• Polijsten van gerepareerde protheses	2	15*	13*
• Ingipsen van modellen in de articulator	2	12*	10*
• Vervaardigen van stompen	1	10*	8*
• Eenvoudige reparaties aan protheses verrichten	1	16*	13*
• Vervangen van elementen van protheses	1	11*	10*

taken niet tot het ideale takenpakket rekende, terwijl ze toch door hun assistenten uitgevoerd werden. Zo maakte 96% van de assistenten amalgaam aan, terwijl slechts 76% dat wenste; van de tandartsen vond 90% dat gewenst. De vraag dringt zich op, door wie deze taken volgens degenen die deze niet tot het gewenste takenpakket rekenen, dan wel verricht dienen te worden.

Bij het uitgebreide takenpakket deed zich globaal gezien de omgekeerde trend

voor. Naarmate de taken door een kleiner aantal assistenten feitelijk uitgevoerd werd, groeide het aantal assistenten en tandartsen dat deze taken wel aan het feitelijk uitgevoerde takenpakket toegevoegd wilde zien. Dat gold evenzeer voor het totaalpakket. Aangezien het hier veelal taken betrof die specifieke vaardigheden vereisen (werken met de computer, tandtechniek, voorlichting etcetera), ligt hier wellicht een opleidingsvraag.

Summary

THE VOCATIONAL PROFILE OF THE DENTAL ASSISTANT

Key words: Dental practice management – Dental assistants

The aim of this study was to assess the package of activities that is actually carried out by the chairside assistant, and the activities that should be dropped or added to the package, according to both assistants and dentists. A representative sample of 1034 dentists and their assistants received a questionnaire. Results showed large differences between assistants in kind and number of activities actually carried out. Part of the group of assistants as well as part of the group of dentists expressed their wish to extend the package of activities.